

Bankovní statistika za říjen 2023: HATTRICK!

Česká ekonomika je v recesi, firmy nařikají, ale podíl nevýkonných korporátních úvěrů letos každý měsíc klesal.

V říjnu byl popáté pod hladinou tří procent, potřetí za sebou zlepšil historický rekord až na 2,61 %!

Domácnosti spoří, vzorně splácejí hypotéky, a začínají si víc půjčovat na spotřebu.

Komentář České bankovní asociace k vývoji vkladů, úvěrů a nevýkonných úvěrů za říjen 2023 dle statistik ČNB

Autor: Miroslav Zámečník, hlavní poradce České bankovní asociace
Praha, 30. listopadu 2023

Česká bankovní asociace publikuje řadu ekonomických indikátorů ČBA Monitor, včetně hlavních parametrů vývoje úvěrů a vkladů v tuzemském bankovním systému. Takže na adrese <https://www.cbamonitor.cz/kategorie/uvery-a-vklady> najdete každoměsíčně aktualizované vybrané údaje z bankovní statistiky publikované Českou národní bankou. K číslům přidáváme komentář, který je zasazuje do kontextu.

Nevýkonné úvěry u podniků potřetí za sebou na novém historickém minimu

Bankovní statistika za říjen, vydaná Českou národní bankou, přináší hatrick, který by v období, kdy ekonomika opisuje druhou recesi ve tvaru W nikdo nečekal, a to další snížení podílu nevýkonných firemních úvěrů až na 2,61 %. Po třetí za sebou tedy bylo dosaženo nového historického minima za celou časovou řadu od ledna 2002. Jde o pokles o desetinu procentního bodu oproti předchozímu měsíci, ze 2,71 %. Poprvé se prolomil historický rekord v srpnu 2023, když podíl nevýkonných firemních úvěrů, definovaných jako 90 a více dnů po splatnosti, klesnul na 2,85 %.

Vzhledem k potvrzené recesi, mizerným předstihovým ukazatelům a neustálým stížnostem podnikatelských seskupení i samotných firem na ekonomickou situaci, představuje mimořádně nízký podíl „špatných“ úvěrů v ekonomice úkaz hodný podrobnějšího studia.

Časová řada bankovní statistiky ČNB zachycující vývoj nesplácených úvěrů v posledních více jak dvaceti letech dokládá, jak po začátku světové finanční krize „do roka a do dne“ došlo ke zhoršení kvality úvěrového portfolia jak v případě firem, tak i domácností, u všech typů půjček, běžně o několik procentních bodů.

Nehledě na inflaci a nárůst bilanční sumy bank za posledních 10 let je dnes „v systému“ o polovinu méně nevýkonných úvěrů poskytnutých domácnostem, než kolik jich bylo v říjnu 2013. V případě firem je zůstatek půjček o 60 % vyšší než před deseti lety, nevýkonných úvěrů je však o 44 % méně.

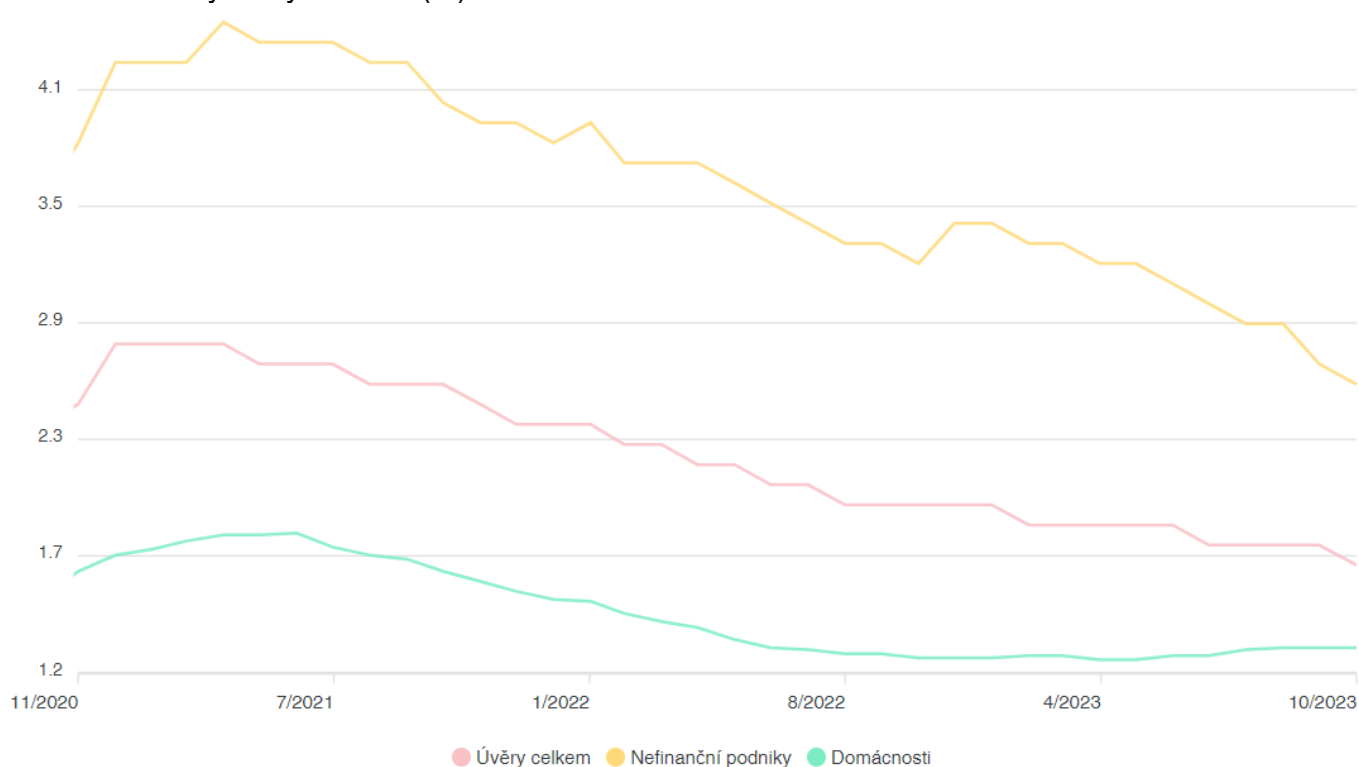
Nevýkonné hypotéky obyvatelstvu jsou dnes s 0,6 % blízko absolutních minim dosažených v tomto roce, a spotřebitelské půjčky mají 4 procenta nevýkonných, což je také historicky vynikající hodnota. V čem je příčina, že dnes je téměř ve všech aspektech bankovní portfolio v lepší kondici než kdykoli v minulosti, vrcholné fáze minulých konjunkturálních cyklů nevyjímaje?

Zásadní příčiny spočívají v dosud překvapivě dobré ziskovosti nefinančních podniků, koneckonců podle právě vydaných údajů o tvorbě a užití HDP ve třetím čtvrtletí klesla hrubá přidaná hodnota mezitím reálně jen o 0,1 %, podstatně méně než reálné mzdy. Nezaměstnanost je nadále nízká, podstatně nižší

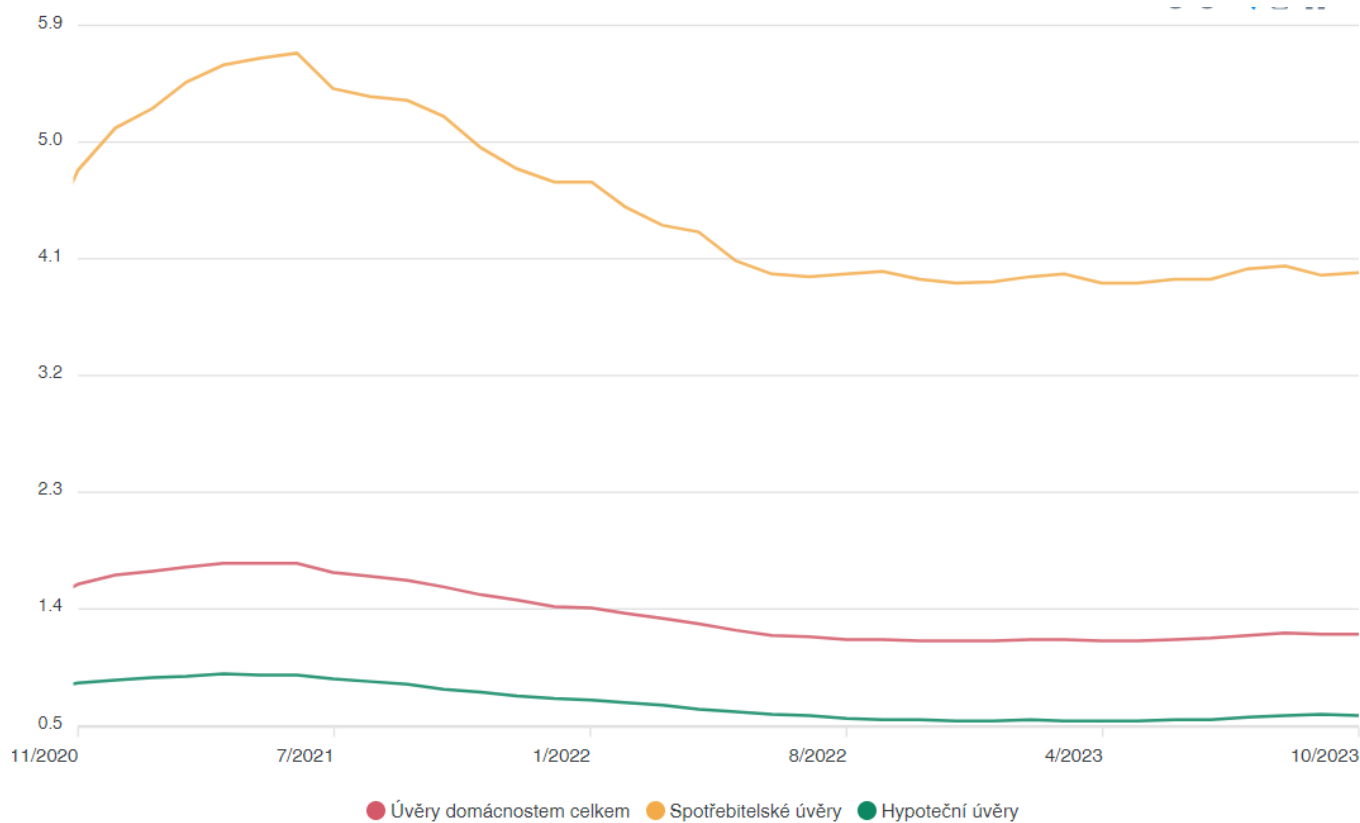
než při poslední dvojité recesi 2012, přičemž právě ztráta pracovního místa a s tím související výpadek příjmů vede k potížím se splácením závazků.

Šetření vlády po čtyřech letech deficitního financování může přes omezení transferů firmám v řádu několika desítek miliard korun (přenesení poplatků za obnovitelné zdroje a regulované složky cen elektřiny) mít nějaký negativní efekt. Ten je ovšem dobré poměřovat s jinou veličinou, například vytvořenou hrubou přidanou hodnotou. Ta byla loni ve zpracovatelském průmyslu, který zdůrazňuje problémy s vysokými účty za energie nejhlasitěji, zhruba jeden bilion čtyři sta dvacet čtyři miliard korun českých. Jinak řečeno: s nevýkonnými úvěry nebudou významné problémy ani v příštím roce, balíček nebalíček.

Graf: Podíl nevýkonných úvěrů (%)

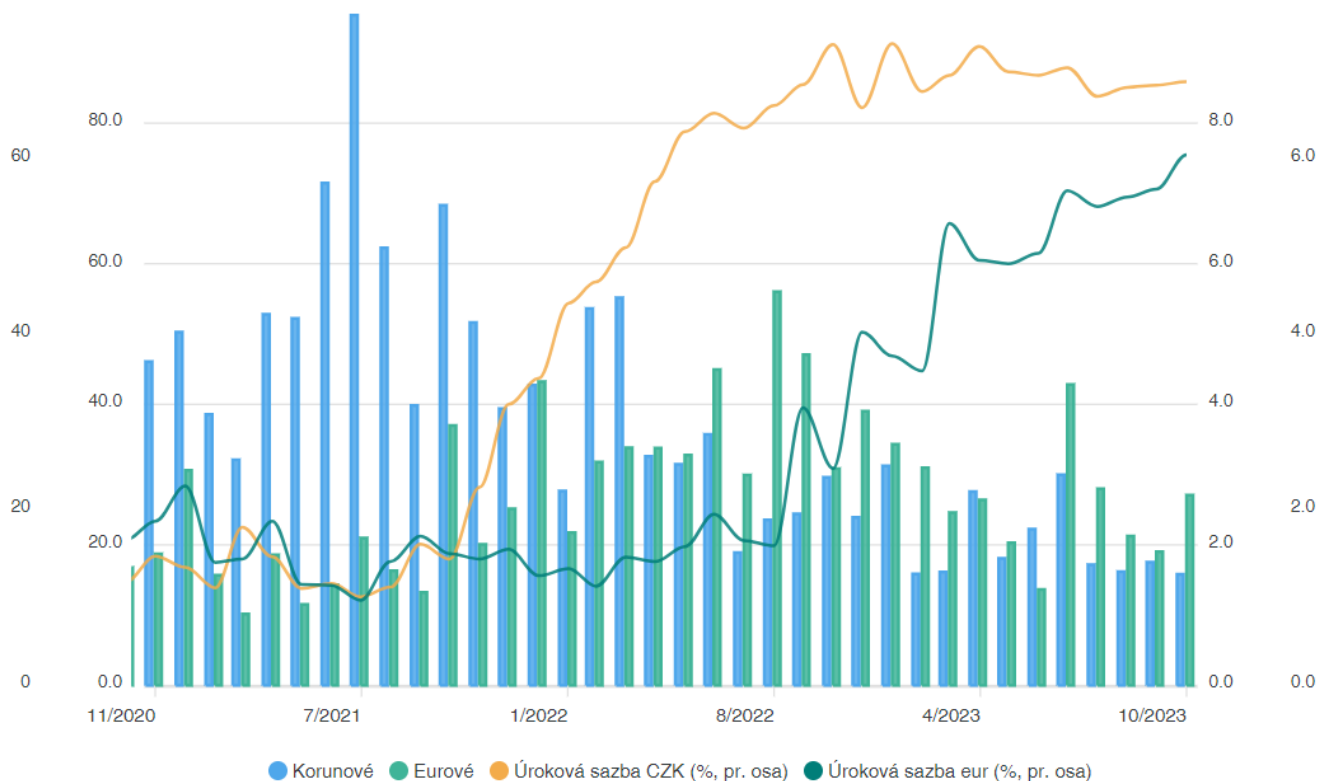
Podíl nevýkonných úvěrů v segmentu domácností (v %)

Oživení v nových půjčkách by to chtělo

Objemy nových korunových podnikových úvěrů se dostaly na 15,6 miliardy korun, což představuje pokles proti 17,5 miliardy v září a 16,2 miliardy Kč v srpnu. Průměrná sazba u nových půjček je 8,6 %, kolem níž trh osciluje už od začátku roku. Nevýraznou aktivitu částečně kompenzoval meziměsíční vzestup na nových eurových půjčkách. Oproti nedávné minulosti poptávku po cizoměnových úvěrech velmi výrazně tlumí nárůst úrokových sazeb – při 6 % se úrokový diferenciál scvrkl na 2,6 %, což je „velmi slabý odvar“ oproti 6,5 %, kde byl v říjnu minulého roku. V meziročním srovnání tak pokles europůjček nepřekvapuje.

S výrazným oživením u korporátních úvěrů se bude dát počítat až při lepším naplnění tuzemských a zahraničních zakázkových knih.

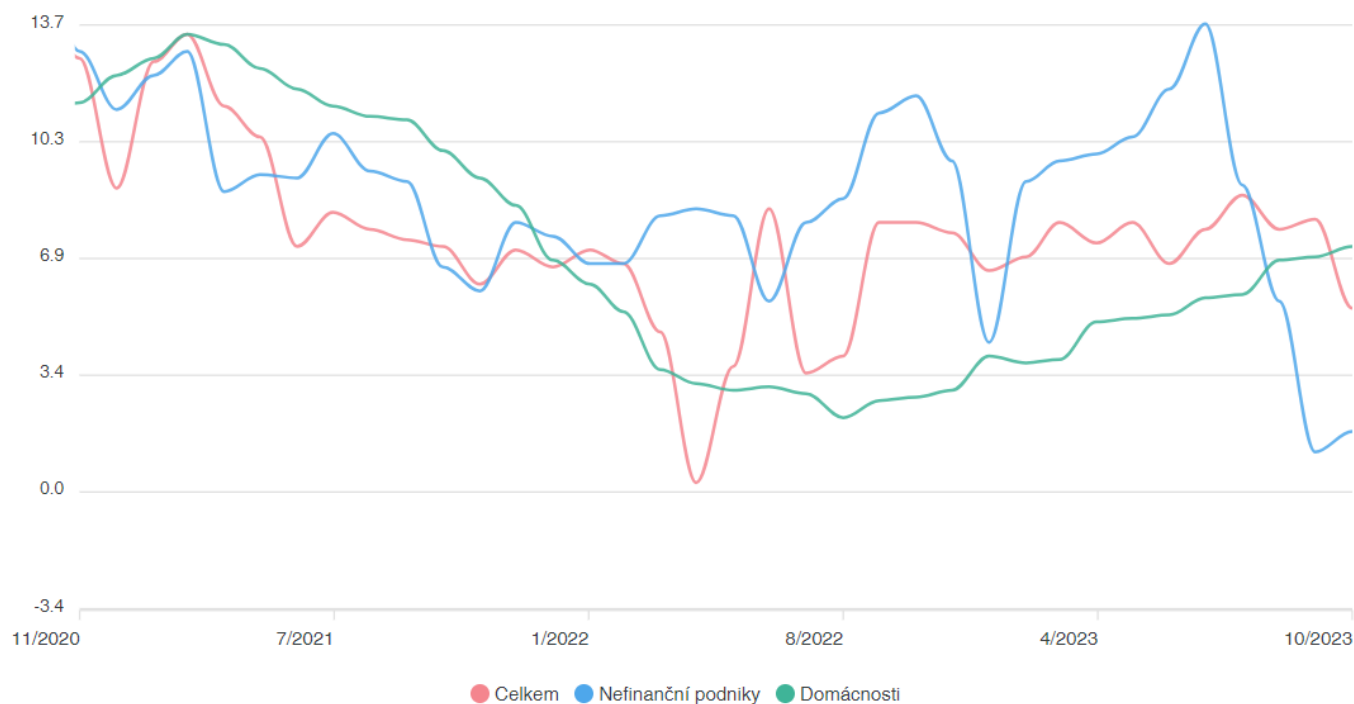
Opět připomínáme, že meziroční srovnání stavových veličin (stavy úvěrů k datu, tedy nikoli nové obchody za měsíc) zkresluje „faktor Sberbank“, která loni přišla o licenci, takže z bankovní statistiky vypadly všechny úvěry, nepojištěné vklady a část pojištěných vkladů, které si bývalí klienti Sberbank zpočátku ponechali doma. Za duben a dále už portfolio úvěrů Sberbank v nominální hodnotě 47,1 miliardy Kč znovu v bankovní statistice figuruje za cenu pořízení 41 miliard Kč, neboť je převzala jednou smlouvou jiná banka. V meziročním srovnání toto zkreslení bude patrné zvláště u úvěrů až do dubna příštího roku.

Vklady

Pohled na graf vývoje meziroční dynamiky firemních vkladů naznačuje, že po řadě měsíců klesajícího tempa až na 1,2 % v září přinesl říjen mírný obrát na 1,8 %. Naopak domácnosti svoji dynamiku úložek zrychlují už od loňského léta, pravda po předchozím velkém „sešupu“. Po zářijovém meziročním tempu plus 6,9 % je říjnových 7,2 % dalším potvrzením vzestupného trendu.

Pár slov ke struktuře. Meziměsíčně o šest miliard klesl objem vkladů domácností na „jednodenních účtech“ na 2,602 bilionu korun, přičemž úročení nových obchodů je 1,59 % p. a.

Zůstatek na všech typech korunových účtů stoupl meziměsíčně o 10,9 miliardy na 3,492 bilionu korun, Nadále však trvá silná preference likvidity, tedy mít peníze po ruce, byť za cenu téměř nulového zhodnocení – na běžných účtech měly domácnosti ke konci října 1,345 bilionu korun, tedy skoro dvakrát tolik peněz než na účtech s dohodnutou splatností. V jejich případě je úročení lepší (sazba u nových obchodů 5,94 % p. a.), přitáhly meziměsíčně necelých 18 miliard, za rok 153 miliard. „Velký pochod“ vkladů za vyšším úrokem probíhá docela rozvážným tempem 😊.

O autorovi komentáře

Miroslav Zámečník je český ekonom a publicista. Absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze a později se věnoval studiu na Georgetown University ve Washingtonu. V letech 1994 až 1998 byl zástupcem České republiky ve Světové bance, v letech 2000 až 2001 pracoval ve vedení Revitalizační agentury a Konsolidační banky. Jako člen Národní ekonomické rady vlády (NERV) spolupracoval na protikrizových opatřeních.

Mimo svou konzultantskou praxi v současnosti působí jako hlavní poradce České bankovní asociace. Ve svém volném čase se věnuje „birdwatchingu“, pozorování ptáků v přírodě.

O České bankovní asociaci

Česká bankovní asociace vznikla v roce 1990 a je dobrovolným sdružením právnických osob podnikajících v oblasti peněžnictví. V současné době sdružuje 35 členů. Rolí asociace je především zastupovat a prosazovat společné zájmy členů, prezentovat roli a zájmy bankovníctví vůči veřejnosti, podílet se na standardizaci postupů v bankovníctví a na vytváření odborných zvyklostí, podporovat harmonizaci bankovní legislativy s legislativou Evropské unie a vyvíjet aktivitu v informativní a školící oblasti. ČBA je členem Evropské bankovní federace a EMMI. Více informací na www.cbaonline.cz.

Další informace obdržíte na adrese:

media@cbaonline.cz